Varpakodit

OMAVALVONTAOHJEMA

Lastenkoti Naavala, Varpaisjärvi

Lastenkoti Majakka, Lapinlahti

SISÄLLYS

1 Johdanto 4

2 Tehtävien lainmukainen hoitaminen 5

3 Varpakotien toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet 6

3.1 Varpakotien Missio ja Visio 6

3.2 Varpakotien arvot 7

4 Omavalvonta 8

4.1 Omavalvonnan toimeenpano 8

4.2 Omavalvonnan toteuttaminen 10

4.3 Poikkeaminen hallinta 11

4.4 Palautteet 11

4.5 Viraomaisten ohjaus- ja valvontakäynnit 12

5 Palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, asiakkaiden yhdenvertaisuus ja laatu 13

5.1 Palveluiden saatavuus 13

5.2 Palveluiden jatkuvuus 13

5.3 Palveluiden turvallisuus ja laatu 14

5.4 Asiakkaiden itsemääräämisoikeus ja hyvä kohtelu 14

6 Henkilöstö 15

6.1 Työsuojelu 16

6.2 Henkilöstön saatavuus ja osaamisen varmistaminen 16

6.3 Perehdyttäminen ja sen seuranta 17

7 Tietosuoja 18

7.1 Tietoturvasuunnitelma 18

7.2 Asiakastyön kirjaaminen 18

8 Omavalvontaohjelman seurantaan perustuvien havaintojen ja tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen ja korjaaminen 19

1 Johdanto

Omavalvonta tarkoittaa riskien hallintaa ja laadukkaan toiminnan varmistamista. Sen avulla pyritään tunnistamaan toimintaan liittyvät riskit sekä korjaamaan ja ehkäisemään niitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Omavalvonnan tavoitteena on taata palvelujen turvallisuus, jatkuvuus, tasalaatuisuus ja yhdenvertaisuus. Turvallisuus käsittää sekä asiakkaiden että henkilöstön turvallisuuden kokonaisuudessaan.

Omavalvontaohjelmasta säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023). Lain mukaan palveluntuottajan, joka tarjoaa palveluja useammassa kuin yhdessä yksikössä, tulee laatia sähköinen omavalvontaohjelma omista tehtävistään ja palveluistaan sekä julkaista se julkisessa tietoverkossa tai muulla avoimuutta edistävällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä sisäministeriö voivat antaa tarkempia määräyksiä ohjelman sisällöstä ja sen seurannasta, ja Valvira voi täsmentää omavalvontaohjelman vaatimuksia.

Tämä omavalvontaohjelma kuvaa, miten Varpakodit seuraa palvelujen toteutumista, turvallisuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta sekä millä periaatteilla puutteita korjataan. Ohjelmassa esitetyt toimintatavat koskevat koko henkilöstöä. Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat muodostavat osan omavalvontaohjelmaa, ja niissä kuvataan omavalvonnan toteutus yksikön arjessa. Suunnitelmien avulla henkilöstö valvoo yksikkönsä toiminnan sisältöä, turvallisuutta ja laatua – sekä omaa työtään. Omavalvonta on ensisijainen valvonnan muoto, ja viranomaiset valvovat ja tukevat sen toteutumista.

Jokaisella sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella on velvollisuus työskennellä turvallisesti sekä ilmoittaa työnantajalleen havaitsemistaan riskeistä, epäkohdista tai poikkeamista.

Varpakotien omavalvontaohjelmaa päivitetään aina silloin, kun ohjeistuksiin, lainsäädäntöön tai toimintakäytäntöihin tulee muutoksia. Omavalvonnan kirjallinen kuvaus on saatavilla Varpakotien internet-sivuilla sekä Socfinderissa Varpakotien yksiköiden dokumenteissa. Osana ohjelmaa julkaistaan omavalvonnan seurannasta tehdyt havainnot, niiden perusteella toteutetut korjaavat toimet sekä keskeiset kehittämiskohteet.

2 Tehtävien lainmukainen hoitaminen

Toimintamme perustuu lainsäädäntöön, lupa- ja valvontaviraston myöntämiin lupiin sekä hyvinvointialueiden kanssa tehtyihin sopimuksiin. Ensisijainen velvollisuutemme on huolehtia omavalvonnan keinoin tuottamiemme palveluiden asianmukaisuudesta, turvallisuudesta ja laadusta.

Keskeisiä tavoitteita ovat asiakkaiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden varmistaminen, toiminnan lainmukaisuus ja eettisyys, henkilöstön osaamisen ylläpito sekä palveluprosessien jatkuva kehittäminen.

Toimintaa ohjaavat keskeiset lait ja sopimukset:

- lastensuojelulaki
- sosiaalihuoltolaki
- laki yksityisistä sosiaalipalveluista
- hallintolaki
- laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja asetus sosiaalihuollon ammattihenkilöistä
- laki hyvinvointialueesta
- sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki
- perustuslaki
- euroopan ihmisoikeusssopimus
- lastenoikeuksien sopimus
- lastensuojelun laatusuositus
- lastensuojelun arvot ja periaatteet
- sosiaalialan ammattieettiset ohjeet

3 Varpakotien toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Varpakotien perustehtävänä on tuottaa laadukasta lastensuojelun sijaishuoltoa. Yhtiön toiminta-ajatuksena on ollut perustaa vahva toimija lastensuojelun laitospalveluihin ja kehittää oma vahva sosiaalipedagogiseen työotteeseen perustuva toimintakonsepti. Toiminnan kehittäminen ja konseptin vahvistaminen keskittyy olemassa oleviin kahteen yksikköön; Varpaisjärvellä Lastenkoti Naavala ja Lapinlahdella Lastenkoti Majakka.

Yhtiön tavoitteena on lähivuosien aikana vahvistaa ja vakiinnuttaa lastensuojelun liiketoimintaan, erityisesti laitostoimintaa. Tämä strategia on valittu koska, lastensuojelun laitoshoito kaipaa selkeästi toimivia lapsilähtöisiä pedagogisia malleja ja em. tavoitteeseen yhtiön taustalla olevilla henkilöillä on paitsi halu ja tahto pyrkiä, niin myös heillä on siihen erittäin hyvä mahdollisuus.
Oma konsepti edellyttää, että toimintayksiköt sijaitsevat hyvällä liikepaikalla, josta on hyvät kulkuyhteydet kaikkiin toiminnan kannalta tarvittaviin palveluihin. Strategian mukaisesti yksiköt sijaitsevat taajamien likeisillä seuduilla, joissa on mahdollisuus toteuttaa oman sosiaalipedagogisen työotteen mukaista toimintaa (eläinavusteisuus ja luontolähtöisyys).
Yhtiön tavoitteena on myös rakentaa ja toteuttaa toimintaympäristöt niin, että alan kehittämistavoitteet voidaan toteuttaa. Tämä merkitsee yhteisöllisyyden ja lapsilähtöisen toiminnan vaatimusten toteuttamista sekä ekologisten ja terveyttä sekä turvallisuutta edistävien ratkaisujen toteuttamista.

3.1 Varpakotien Missio ja Visio

Yhtiön toimintaa ohjaa sosiaalipedagoginen orientaatio – ja työote, jossa eläin – ja luontoavusteisella palveluilla sekä yhteisöllisyydellä ja kokemusperäisellä toiminnalla on vahva ote. Yhtiön tavoitteena on juurruttaa yhteisöihin suhdeperustainen, terapeuttinen laitoskasvatuksen konsepti, jossa henkilökunta aidosti tunnistaa ja tiedostaa sijoitettavien lasten ja nuorten elämäntilanteen erityisyyden.

Yhtiö pyrkii omalta osaltaan ratkaisemaan alan ongelmaa, jossa selkeästi lastensuojelun laitostoiminnassa ei riittävän vaikuttavasti ole kyetty rakentamaan lasten ja nuorten kasvua ja hyvinvointia selkeästi edistävää ja tukevaa palvelumallia.

3.2 Varpakotien arvot

Yrityksen arvo: Asiakkaiden perusoikeudet ja lapsilähtöisyys ovat toiminnan peruspilareina.

Palveluyksiköiden arvot

Yksilöllisyys ja oikeudenmukaisuus: Jokaista lasta ja hänen läheistään kohdellaan tasapuolisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan ja yhdenvertaisuus koskettaa koko yhteisöä. Aito vuorovaikutus ja avoimuus kaikilla tasoilla.

Yhteisöllisyys ja turvallisuus: Jokainen lapsi, hänen läheisensä sekä muut yhteisön jäsenet ovat osa tasavertaista yhteisöä omat yksilölliset piirteet huomioon ottaen. Jokainen tulee kuulluksi ja yhdessä määritetyt pelisäännöt ovat arjen keskiössä.

Tasa-arvoisuus: Pienillä arjen valinnoilla voimme vaikuttaa omiin yhteisöihimme ja siihen millaisia jälkiä jätämme jälkeemme.

Yrityksen arvo: Korkea toiminnan laatu ja eettisyys. Vastuullisuus ja vaikuttavuus

Palveluyksiköiden arvot

Tavoitteellisuus: Työskentely on aina lapsen edun mukaista. Tekemistä ja sen vaikuttavuutta arvioidaan jatkuvasti. Asioiden äärelle pysähdytään ja haasteisiin tartutaan. Työyhteisön osaamista kehitetään säännöllisesti.

4 Omavalvonta

4.1 Omavalvonnan toimeenpano

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (40 §) edellyttää, että palveluntuottajan on varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Omavalvonnassa on erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. Palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista palveluista omavalvontaohjelma, jossa määritetään, miten laissa esitettyjä velvollisuuksia noudatetaan ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on myös kerrottava, miten tuotettuja palveluja seurataan ja miten mahdolliset puutteet korjataan. Palveluntuottajana meillä on vastuu valvoa toiminnan asianmukaisuutta, laatua ja turvallisuutta. Jokaisella työntekijällä on vastuu omavalvonnan toteuttamisesta. Omavalvonnan vastuut on kuvattu alla.

Palveluyksiköiden omavalvonta

Varpakotien johtoryhmä vastaa omavalvonnan rakenteista ja siitä, että omavalvonta on järjestetty asianmukaisesti. Esihenkilöiden tehtävänä on luoda työyhteisöön avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa epäkohdista, riskeistä ja turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä voidaan keskustella luontevasti. Lisäksi esihenkilöt vastaavat siitä, että henkilöstö perehdytetään Varpakotien omavalvontaohjelmaan sekä yksikön omiin omavalvonta-käytäntöihin.

Palveluyksikön esihenkilö tuntee oman yksikkönsä toiminnan, vastuut ja palveluihin liittyvät sopimukset. Jokaisessa yksikössä esihenkilö huolehtii siitä, että omavalvon-taa toteutetaan järjestelmällisesti laadun, turvallisuuden ja asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi. Jokaisella palveluyksiköllä tulee olla päivitetty omavalvontasuunni-telma, jossa kuvataan yksikön omat käytännöt ja menettelytavat omavalvonnan toteuttamiseksi.

Vaikka suunnitelman ylläpito on esihenkilön vastuulla, sen laatimiseen ja päivittämiseen osallistuu koko henkilöstö. Suunnitelmaa muokataan jatkuvasti vastaamaan yksikön todellisia toimintakäytäntöjä ja varmistamaan, että toiminta täyttää lainsäädännön vaatimukset sekä Varpakotien omavalvontaohjelman periaatteet.

Henkilöstöllä on velvollisuus seurata omaa työtään ja varmistaa, että asiakastyö ja turvallisuus toteutuvat suunnitelmallisesti. Jokainen työntekijä tuo esiin havaitsemansa

epäkohdat, riskit ja vaaratilanteet sekä noudattaa annettuja toimintaohjeita. Jos arjen työssä ilmenee puute, läheltä piti -tilanne tai vaaratilanne, siitä tulee keskustella esihenkilön kanssa viipymättä ja kirjata havainto poikkeamaseuranta-taulukkoon.

Ilmoitusvelvollisuus asiakasturvallisuutta vaarantavista tilanteista

Organisaatiomme noudattaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain 29 §:ssä määriteltyä ilmoitusvelvollisuutta, joka koskee asiakasturvallisuutta uhkaavia tapahtumia, puutteita ja epäkohtia. Ilmoitusvelvollisuus ja siihen liittyvät toimintatavat käydään läpi osana perehdytystä sekä käsitellään säännöllisesti henkilöstön kanssa.

Valvontalain 30 §:n mukaisesti palveluyksiköiden esihenkilöt vastaavat siitä, että henkilöstö tuntee ilmoitusvelvollisuuden sisällön ja sen käytännöt, ja että nämä ohjeet ovat kirjattuina yksikön omavalvontasuunnitelmaan.

Palveluyksiköiden vastuuhenkilöt käsittelevät ensisijaisesti tehdyt ilmoitukset ja varmistavat tarvittavat korjaavat toimet yksikkönsä toiminnassa. Johtoryhmä koordinoi koko ilmoitusprosessia ja tarkastelee kertyvää tietoa säännöllisesti tunnistaakseen toistuvat ongelmat ja kehittämistarpeet. Toimenpiteiden toimivuutta seurataan osana omavalvonnan kokonaisuutta.

Palveluntuottajan ilmoitusvelvollisuus

Palveluyksikön vastuuhenkilön tulee ilmoittaa viipymättä palvelunjärjestäjälle ja valvontaviranomaiselle, mikäli omassa toiminnassa tai alihankkijan toiminnassa ilmenee asiakasturvallisuutta olennaisesti vaarantavia epäkohtia. Lisäksi on ilmoitettava vakavat asiakasturvallisuutta uhkaavat tapahtumat, vahingot ja tilanteet, sekä muut sellaiset puutteet, joita ei voida korjata omavalvonnan keinoin.

Sekä vastuuhenkilön että palvelunjärjestäjän on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi.

Henkilöstön ilmoitusvelvollisuus

Henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa välittömästi palveluyksikön vastuuhenkilölle, jos he työssään havaitsevat epäkohdan tai sen uhan asiakkaan sosiaali- tai terveydenhuollon palvelussa. Ilmoitus kirjataan ja käsitellään asianmukaisesti. Ilmoituksen tehneeseen työntekijään ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoittamisen vuoksi.

Jos epäkohtaa tai sen ilmeistä uhkaa ei korjata viivytyksettä ilmoituksen jälkeen, ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaiselle.

Myös alkuperäisen ilmoituksen tehnyt henkilö voi tarvittaessa tehdä ilmoituksen suoraan valvontaviranomaiselle.

4.2 Omavalvonnan toteuttaminen

Laadukkaat palvelut lisäävät asiakkaidemme hyvinvointia ja elämänarvoa. Laadulla tarkoitetaan muun muassa sitä, että palvelut toteutuvat sopimusten mukaisesti, ovat turvallisia ja noudattavat kaikkia niitä koskevia lakeja ja määräyksiä. Laatu liittyy myös työskentelytapoihimme ja prosesseihimme. Palvelujen laatu näkyy kaikessa toiminnassamme ja siinä, miten kohtaamme asiakkaat. Meille on tärkeää, että tilaaja-asiakkaat saavat juuri heidän tarpeitaan ja tilauksiaan vastaavat palvelut. Tässä luvussa kuvaamme, miten Varpakodit toteuttaa laadunhallintaa omavalvonnan avulla ja siten edistää palvelujemme turvallisuutta ja tasalaatuisuutta.

Riskienhallinta on kiinteä osa johtamista ja päätöksentekoa. Riskienhallinnassa tunnistamme toimintaan liittyvät mahdolliset uhat, arvioimme niiden merkityksen ja suunnittelemme, miten niihin varaudutaan ennakolta.

Riskien tunnistaminen ja niistä ilmoittaminen esihenkilölle on koko henkilöstön vastuulla. Työntekijöiden tulee noudattaa sovittuja toimintatapoja, osallistua riskien ennaltaehkäisyyn sekä olla mukana omavalvonnan eri vaiheissa, kuten omavalvontasuunnitelman laatimisessa, turvallisuutta ja laatua parantavissa toimenpiteissä, havaintojen ilmoittamisessa sekä seurannassa. Palveluyksikön esihenkilö vastaa yksikössä esiin tulevien riskien ja vaaratilanteiden käsittelystä, tarvittavista toimenpiteistä, dokumentoinnista ja korjaavien toimien seurannasta.

Riskejä kartoitetaan säännöllisesti sekä jatkuvan arjen toiminnan yhteydessä. Arvioimme ja dokumentoimme riskit, jotka liittyvät niin ihmisiin, omaisuuteen, ympäristöön kuin yksikön toimintaan. Riskien arviointi auttaa tunnistamaan merkittävimmät uhkatekijät ja löytämään niihin sopivimmat hallintakeinot. Keskeisimmät riskit kuvataan palveluyksikkökohtaisissa omavalvontasuunnitelmissa.

4.3 Poikkeaminen hallinta

Työntekijän tehtävänä on seurata työympäristöä ja ryhtyä heti tarvittaviin toimiin, jos hän havaitsee normaalista poikkeavan tilanteen, jotta mahdolliset vaarat voidaan estää. Havainnosta tulee ilmoittaa omalle esihenkilölle sekä kirjata tapahtuma poikkeama-järjestelmään. Ilmoituksen voi halutessaan tehdä myös nimettömänä. Kannustamme henkilöstöä kertomaan matalalla kynnyksellä havaitsemistaan kehittämismahdollisuuksista, riskitilanteista ja epäkohdista, jotta voimme jatkuvasti parantaa toimintaamme ja nostaa laatutasoa.

Varpakotien yksiköissä on käytössä RiskiPulssi-järjestelmä. Riskipulssia käytetään johtamisen ja päätöksenteon tukena, jotta johto saa nopeasti selkeän tilannekuvan ilman laajoja raportteja. Se voi olla esimerkiksi koontinäkymä, mittaristo, lyhyt raportti tai osa säännöllistä seurantakokousta. Riskienhallinta on keskeinen osa johtamista ja päätöksentekoa, sillä sen avulla tunnistetaan tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat epävarmuudet sekä mahdollisuudet ja varaudutaan niihin ennakoivasti. Suunnitelmallinen riskienhallinta auttaa yritystä ehkäisemään tai lieventämään häiriöitä ja vahinkoja. Lisäksi se tukee toiminnan kehittämistä, uusien toimintamallien syntymistä sekä luo pohjan turvalliselle työympäristölle ja henkilöstön hyvinvoinnille.

Ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö selvittää tapahtuman taustat, arvioi tilanteen kulun ja pyrkii tunnistamaan sen perimmäiset syyt sekä siihen vaikuttaneet tekijät. Tarvittaessa hän määrittää myös korjaavat toimenpiteet. Ilmoitusten avulla voimme oppia sattuneista tilanteista ja kehittää toimintaamme, esimerkiksi tarkentamalla käytäntöjä tai muokkaamalla prosesseja.

4.4 Palautteet

Arvostamme asiakkaiden näkemyksiä ja hyödynnämme niitä sekä palvelun toteutuksessa että toimintamme kehittämisessä. Asiakaspalautteiden avulla voimme parantaa palveluamme asiakaslähtöisesti ja pyrkiä vastaamaan mahdollisimman hyvin asiakkaiden sekä muiden sidosryhmien tarpeisiin ja odotuksiin.

Palautteen vastaanottaja sekä palautteen kohteena olevan yksikön esihenkilö huolehtivat siitä, että asiakkaalle vastataan vähintään kiittämällä palautteesta.

Palautteen luonne ja merkittävyys määrittävät, miten sitä käsitellään ja millaisia jatkotoimenpiteitä sen perusteella suunnitellaan ja toteutetaan.

Vakavalla rikkeellä tai väärinkäytöksellä tarkoitetaan rikokseen verrattavaa toimintaa, joka kohdistuu työnantajaa kohtaan, kuten petosta, kavallusta, korruptiota (lahjusten antaminen ja vastaanottaminen), ympäristörikosta, yleisen edun vastaista toimintaa tai vakavaa epäluottamusta työnantajaa kohtaan.

4.5 Viraomaisten ohjaus- ja valvontakäynnit

Toimintaamme valvotaan viranomaisten taholta (hyvinvointialue, lupa- ja valvontavirasto), ja valvontakäyntejä voidaan tehdä palveluyksiköihimme sovitusti tai ennalta ilmoittamatta. Valvontakäynneille osallistuu aina palveluyksiköstä vastaava esihenkilö ja mahdollisesti yrityksen edustaja.

5 Palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, asiakkaiden yhdenvertaisuus ja laatu

5.1 Palveluiden saatavuus

Omavalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että suunnitellut ja toteutetut sosiaalipalvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita sisällön, laajuuden ja laadun osalta. Tämä pohjautuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaan lainsäädäntöön sekä valtakunnallisiin ohjeistuksiin palvelujen saatavuuden varmistamisesta.

5.2 Palveluiden jatkuvuus

Palvelujen jatkuvuutta seurataan koko asiakasprosessin ajan, ja palveluiden suunnittelu sekä toteutus tähtäävät siihen, että palveluketjut toimivat saumattomasti. Tämä kattaa myös hoito- ja kasvatussuhteen pysyvyyden sekä siihen liittyvän vuorovaikutuksen jatkuvuuden. Tietojen siirtymistä varmistetaan käyttämällä luotettavia ja suojattuja tietojärjestelmiä, henkilöstön selkeää ohjeistusta ja koulutusta sekä määriteltyjä hoito- ja palvelupolkuja, jotka ohjaavat toimimaan oikein asiakastietoja siirrettäessä rekisterinpitäjälle. Varpakodit toimii rekisterinkäsittelijän roolissa hyvinvointialueiden puolesta.

Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varaudutaan valmiussuunnittelulla ja muilla etukäteistoimilla yhteistyössä hyvinvointialueiden, kuntien ja yhteistoiminta-alueen muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialueet huolehtivat siitä, että palvelut jatkuvat luotettavasti myös silloin, kun ne ovat hankkineet palveluja yksityisiltä toimijoilta. Tätä tuetaan sopimuksilla ja yhteisesti laadituilla varautumisen suunnitelmilla (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 50 §).

Varpakotien yksiköt ovat osa hyvinvointialueen palvelukokonaisuutta ja noudattavat häiriö- ja poikkeustilanteissa hyvinvointialueen valmiussuunnitelmia. Jos tilanne koskee vain pientä aluetta tai yksittäistä yksikköä, toimitaan Varpakotien jatkuvuussuunnitelmien sekä niihin liittyvien prosessien ja ohjeiden mukaisesti.

5.3 Palveluiden turvallisuus ja laatu

Omavalvonnalla varmistetaan, että organisaation kaikilla tasoilla tehdään systemaattista työtä, joka tukee laadukkaan ja turvallisen palvelun kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä toimintatapojen kehittämistä. Omavalvonnalla varmistetaan toiminnan jatkuva kehittäminen ja toiminnan riskien säännöllinen arviointi

5.4 Asiakkaiden itsemääräämisoikeus ja hyvä kohtelu

Henkilön perusoikeudet, itsemääräämisoikeus ja henkilökohtainen vapaus ovat Suomessa vahvasti turvattuja useissa laeissa, kuten perustuslaissa ja yhdenvertaisuuslaissa. Työtämme ohjaavat näiden lisäksi sosiaalihuoltolaki sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Ne edistävät esimerkiksi turvallisuutta, osallisuutta sekä asiakkaan oikeutta laadukkaaseen palveluun ja asianmukaiseen kohteluun. Myös kansainväliset sopimukset, kuten YK:n vammaissopimus ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus, velvoittavat turvaamaan ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia.
Palveluja toteutettaessa asiakkaan omat toivomukset ja mielipiteet ovat etusijalla, ja hänen itsemääräämisoikeuttaan on kunnioitettava kaikissa tilanteissa. Asiakkaalle tulee tarjota mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omien palvelujensa suunnitteluun ja toteutukseen.
Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmissa kuvataan tarkemmin, miten itsemääräämisoikeutta vahvistetaan arjen toiminnassa sekä millä tavoin asiakas tai työntekijä voi toimia, jos hän huomaa puutteita palvelun toteutumisessa.

Lastensuojelulain (LsL 61b §) mukaan palveluyksiköiden tulee laatia hyvän kohtelun suunnitelma. Meillä on linjattu, että jokaisessa palveluyksikössä laaditaan tämä suunnitelma yhdessä asiakkaiden kanssa, ja se liitetään osaksi yksikön omavalvontasuunnitelmaa.
Hyvän kohtelun suunnitelmassa kuvataan konkreettisesti, miten yksikössä varmistetaan, että asiakas kohdataan yksilöllisesti, kunnioittavasti ja arvokkaasti, hänen itsemääräämisoikeuttaan tukien ja hyvinvointiaan edistäen. Suunnitelman tavoitteena on lisätä arjen toimintatapojen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vahvistaa asiakkaiden osallisuutta heidän elämänlaatuaan tukevan ympäristön rakentamisessa ja ylläpitämisessä.

6 Henkilöstö

Henkilöstö muodostaa yrityksemme keskeisimmän voimavaran. Tavoitteenamme on varmistaa, että jokaisella työntekijällä on edellytykset onnistua työssään ja kokea työnsä merkitykselliseksi. Tuemme henkilöstöämme laadukkaan palvelun tuottamisessa ja jatkuvassa kehittämisessä muun muassa koulutusten avulla sekä tarjoamalla mahdollisuuksia hyödyntää ja laajentaa omaa osaamistaan.
Korostamme modernin johtamisen periaatteita ja laadukasta esihenkilötyötä. Moderni johtaminen edistää työntekijöiden itseohjautuvuutta ja luo psykologisesti turvallisen työympäristön. Varpakodeilla jokaisella on mahdollisuus toimia avoimessa ja kannustavassa ilmapiirissä, jossa kehittäminen ja uuden kokeileminen ovat sallittuja ja toivottuja. Haluamme, että henkilöstömme tuntee ylpeyttä ja varmuutta omasta työstään, ja että työyhteisöissä vallitsee myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Huolehdimme työntekijöidemme kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista tarjoamalla henkilöstöetuna liikunta-, kulttuuri- ja hyvinvointiedun.
Työhyvinvointi, työkyvyn tukeminen ja työn voimavarojen vahvistaminen ovat olennainen osa yrityksemme johtamista ja esihenkilötyötä. Seuraamme sairauspoissaoloja ja työtapaturmia , jotta voimme arvioida työn turvallisuutta ja terveellisyyttä. Työturvallisuus kuuluu luontevasti arjen toimintaan ja johtamisjärjestelmäämme. Mahdollisiin työkykyä koskeviin muutoksiin pyritään puuttumaan varhaisessa vaiheessa, mikä on keskeinen keino työterveyden edistämisessä.

Työkykyjohtamisen tavoitteita ovat muun muassa:

- sairauspoissaolojen vähentäminen
- pysyvän työkyvyttömyyden riskin pienentäminen
- työolojen kehittäminen
- työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen.

6.1 Työsuojelu

Sitoudumme STM:n edellyttämiin työsuojelun periaatteisiin. Työsuojelun tarkoituksena on ehkäistä, vähentää ja poistaa työssä ja työoloista aiheutuvia tapaturmia, ammattitauteja sekä terveydelle haitallista fyysistä ja psyykkistä kuormitusta.

Varpakodeille valittiin työsuojeluvaltuutettu, jonka kaksivuotinen toimintakausi alkoi 1.1.2026. Lisäksi valittiin kaksi varavaltuutettua. Jo olemassa olevilla käytänteillä, tiedolla ja lisäkoulutuksella varmistetaan, että yllämainitut riski- ja kuormitustekijät pystytään tunnistamaan ja ehkäisemään tehokkaasti työyksikössä.

6.2 Henkilöstön saatavuus ja osaamisen varmistaminen

Palveluyksiköidemme omavalvontasuunnitelmiin kuuluu suunnitelma siitä, miten varmistetaan riittävä henkilöstömäärä, tarvittava osaaminen sekä osaamisen seuranta. Suunnitelmissa kuvataan myös toimintatavat tilanteisiin, joissa henkilöstöresurssit eivät ole normaalitasolla.

Yksiköissämme työskentelee vain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatusalan koulutuksen saaneita ammattilaisia. Opiskelijoita voi olla harjoittelussa, mutta he eivät työskentele yksin ilman vakituisen henkilöstön tukea. Tarjoamme sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille harjoittelupaikkoja kaikissa meidän yksiköissämme. Harjoittelu antaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua käytännön työelämään sekä Varpakoteihin organisaationa jo opintojen aikana. Opintojen loppuvaiheessa opiskelijoilla on myös mahdollisuus syventää osaamistaan esimerkiksi opinnäytetöiden kautta. Varpakodit tekee tiivistä yhteistyötä Savonia Ammattikorkeakoulun kanssa.

Ennen uuden työntekijän palkkaamista varmistamme hänen soveltuvuutensa ja osaamisensa. Esihenkilö tarkistaa tutkintotodistukset, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattipätevyyden sekä muut tarvittavat valmiudet, kuten lääkeluvat. Jos työtehtäviin sisältyy työskentely alaikäisten tai ikääntyneiden kanssa, tarkistetaan myös rikosrekisteriote.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteet määritellään osana johtoryhmä-työskentelyä. Kehittämissuunnitelma pohjautuu yrityksen visioon, strategiaan ja

vuositavoitteisiin, ja se sisältyy toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Osaamis- ja koulutustarpeita kartoitetaan säännöllisesti henkilöstöpalavereissa sekä vuosittaisissa kehityskeskusteluissa.

Yksityiskohtaiset koulutussuunnitelmat laaditaan palveluyksiköittäin. Lisäksi jokaisen työntekijän henkilökohtainen koulutustarve arvioidaan vuosittaisen kehityskeskustelun yhteydessä. Yrityksen tarjoaman täydennys- ja muun koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain työryhmittäin, ja esihenkilö vastaa siitä, että koulutukset etenevät suunnitelmien mukaisesti.

6.3 Perehdyttäminen ja sen seuranta

Palveluyksiköidemme esihenkilöllä on kokonaisvastuu työntekijän perehdyttämisestä. Käytännön opastaminen, työnopastus, voidaan antaa nimetylle perehdyttäjälle. Esihenkilö perehdyttää työntekijän omavalvonnan kokonaisuuteen, jotta työntekijä tietää, miten hän valvoo omaa työtään. Käytännön perehdytyksen aikana ja sen päätyttyä, seurataan perehdytysprosessin kulkua. Perehdytettävän henkilön kanssa sovitaan säännöllisiä keskusteluja, joissa pohditaan ja arvioidaan työntekijän tehtävien haltuunottoa sekä työyhteisöön sopeutumista. Keskusteluissa perehdytettävä saa myös mahdollisuuden tuoda esiin, jos jokin ei suju toivotusti tai jos hän kokee tarvitsevansa enemmän tukea jollain osa-alueella.

7 Tietosuoja

Asiakkaidemme yksityisyyden kunnioittaminen ja luottamuksen säilyttäminen ovat meille ensiarvoisen tärkeitä. Varpakotien henkilöstö on sitoutunut turvaamaan jokaisen asiakkaan yksityisyyden.
Toiminnassamme noudatamme tarkasti tietosuojaan sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvää lainsäädäntöä. Jokainen työntekijä suorittaa tietosuojakoulutuksen Shkole-oppimisympäristössä, jotta varmistamme valmiudet tietoturvalliseen työskentelyyn.
Mikäli työntekijä havaitsee toiminnassamme tietosuojaan liittyviä epäkohtia, puutteita tai läheltä piti -tilanteita, tulee havainnosta ilmoittaa esihenkilölle
Varpakotien tietosuojavastaavana toimii Miikka Valkonen.

7.1 Tietoturvasuunnitelma

Tietoturvasuunnitelman käyttötarkoitus täyttää 1.11.2021 voimaan tulleen asiakastietolain 784/2021 27 §:n ja THL:n määräyksen THL:n määräyksen 3/2024 mukaiset velvoitteet. Suunnitelma kokoaa yhteen asiakastietolaissa vaaditut kaikilta sote-palveluntuottajilta edellytettävät tietoturvaan liittyvät selvitykset ja vaatimukset. Tietoturvasuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa.

7.2 Asiakastyön kirjaaminen

Dokumentointi on olennainen osa asiakastyöprosessejamme ja toimii yhtenä keinona palvelun laadun ja vaikuttavuuden kehittämisessä. Kirjaamisen avulla tehdään näkyväksi asiakkaan kanssa tehtävä työ. Lainsäädäntö ohjaa ja velvoittaa meitä dokumentointiin, ja kirjaamisvelvollisuus alkaa heti, kun asiakkaan palvelu käynnistyy. Asiakastiedot kirjataan viivytyksettä asiakastietojärjestelmään.

Osallistava kirjaaminen auttaa jäsentämään asiakkaan tilannetta ja tekee työn tuloksia näkyvämmiksi myös asiakkaalle. Lisäksi se tukee asiakkaan oikeusturvaa ja vahvistaa luottamusta asiakkaan ja työntekijän välillä. Kehitämme osallistavan kirjaamisen käytäntöjä myös muilla toimialoilla.

8 Omavalvontaohjelman seurantaan perustuvien havaintojen ja tehtävien toimenpiteiden julkaiseminen ja korjaaminen

Omavalvontasuunnitelmissa kuvataan konkreettisesti, miten havaitut epäkohdat korjataan. Palvelujen saatavuudessa, jatkuvuudessa, turvallisuudessa ja laadussa sekä asiakkaiden yhdenvertaisuudessa havaittujen puutteiden korjaamisesta vastaa palvelutuotannosta vastuussa oleva palvelutuottaja.

Riskien ja havaittujen epäkohtien käsittely

Jokaisella työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan poikkeamista ennalta sovitun toimintamallin mukaisesti yhteiselle alustalle. Esihenkilö dokumentoi poikkeaman käsittelyn raportointilomakkeelle, kuvaa tehdyt selvitystoimet sekä huolehtii tarvittavien jatkotoimenpiteiden koordinoinnista. Lisäksi esihenkilö arvioi toteutettujen korjaavien toimenpiteiden jälkeen jäljelle jäävän riskin tason.

Korjaavat toimenpiteet

Asiakasturvallisuuteen ja palvelukatkoksiin liittyvät poikkeamailmoitukset toimitetaan yksiköiden esihenkilöille, jotta palvelujen kehittämisessä voidaan huomioida yleisimmät riskitekijät, mahdolliset vaaratilanteet sekä niiden ennaltaehkäisy. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät poikkeamat saatetaan myös tietosuojavastaavan tietoon, jotta tarvittaviin reagointi- ja jatkotoimiin voidaan ryhtyä. Työsuojeluun liittyvien asioiden käsittelyyn osallistuvat aina työsuojeluvastaava.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan 4 kuukauden välein. Samassa yhteydessä julkaistaan myös yksikkökohtaisen omavalvonnan seuranta ja kehittämistoimenpiteiden raportointi